

Aveco de Bondt

ingenieursbedrijf

Quickscan flora en fauna

Haventracé Zevenbergen

Aveco de Bondt

bezoekadres Podium 9
postbus 2674
postcode 3800 GE Amersfoort
telefoon (0)88 18 66 010
telefax (0)343 52 31 96
e-mail amersfoort@avecodebondt.nl
internet www.avecodebondt.nl

projectnaam Quickscan flora en fauna Haventracé Zevenbergen
projectnummer 140395
projectleider ir. H. Broier
referentie HBR/140395

opdrachtgever Gemeente Moerdijk
postadres Postbus 4, 4760 AA, ZEVENBERGEN
contactpersoon Dhr. J.P.M. Frijters

status lopend
versie 01

aantal pagina's 16
datum 16 april 2014

auteur J. van Suijlekom

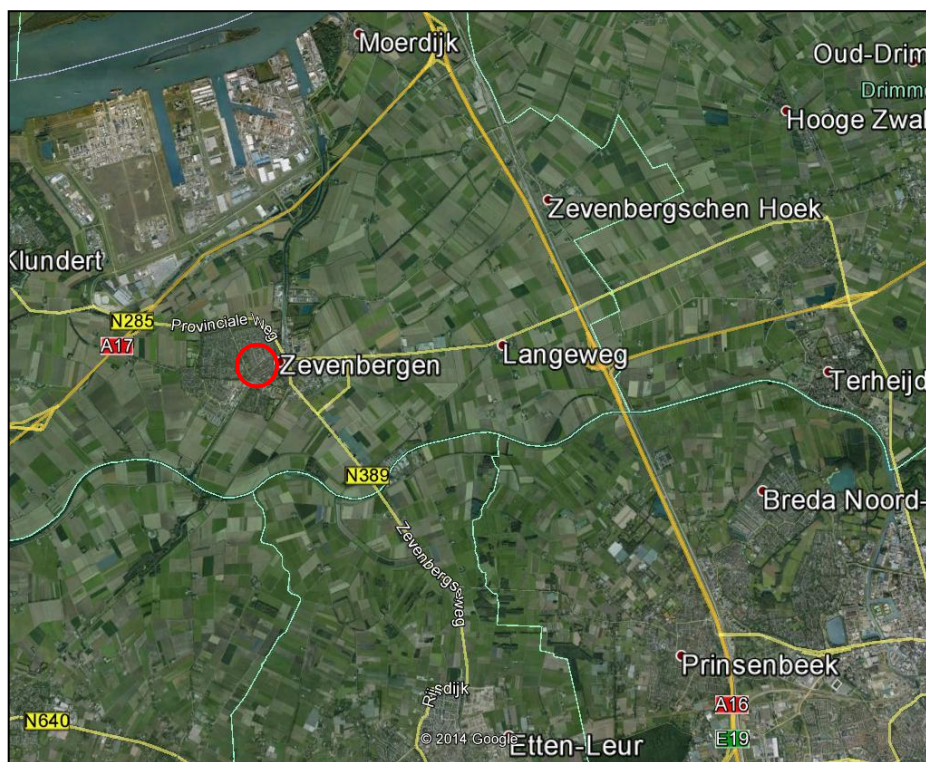
paraaf
gecontroleerd ir. H. (Heleen) Broier

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Doel	4
1.2	Leeswijzer	4
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	Soortenbescherming	5
2.2	Gebiedsbescherming	6
3	HET PLANGEBIED	7
3.1	Huidige situatie	7
3.2	Toekomstig situatie	8
4	ONDERZOEKSRESULTATEN EN EFFECTEN	9
4.1	Onderzoeksmethode	9
4.2	Beschermde soorten	9
4.3	Beschermde gebieden	12
5	CONCLUSIE	14
5.1	Beschermde soorten	14
5.2	Beschermde gebieden	15
5.3	Aanbevelingen	15
BRONNENLIJST		16
	<i>Literatuurlijst</i>	16
	<i>Websites</i>	16

1 INLEIDING

In opdracht van de gemeente Moerdijk heeft de vakgroep Ecologie van Aveco de Bondt op 14 maart 2014 een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het plangebied Zevenbergen Haventracé en Markt. Onderstaande afbeelding geeft de globale ligging van het plangebied weer.

Afbeelding 1: globale ligging plangebied (bron: Google Earth).

De aanleiding van het onderzoek is de voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan en de voorgenomen ingrepen. Voorafgaande aan de ingrepen dient te worden nagegaan of er in het plangebied beschermde flora en fauna voorkomt. Tevens of sprake is van effecten op beschermde gebieden. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

1.1 Doel

Het doel van de quickscan flora en fauna is meerledig:

- vaststellen van beschermde flora en fauna;
- vaststellen wat de effecten zijn van het initiatief op beschermde flora en fauna;
- indien als gevolg van het initiatief negatieve effecten op beschermde flora en fauna te verwachten zijn, dient te worden bepaald of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet benodigd is.
- Vaststellen of er nader onderzoek gedaan moet worden naar de effecten op beschermde gebieden.

1.2 Leeswijzer

De quickscan flora en fauna bestaat uit 5 hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk beschrijft de inleiding en leeswijzer. In hoofdstuk 2 wordt het wettelijke kader besproken en vormt de relevante regelgeving voor het beoordelingskader waar binnen de effecten van de ruimtelijke ingreep op de mogelijk aanwezige te beschermen flora en fauna worden getoetst. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied met de huidige ligging en de toekomstige ingrepen. Hoofdstuk 4 bestaat uit de onderzoeksmethode en de effectenbeoordeling van het plan. De conclusies zijn weergegeven in hoofdstuk 5.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Soortenbescherming

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beoogt de bescherming van in het wild levende planten en dieren, alsmede hun directe leefomgeving. Dit gebeurt onder meer door middel van:

- een algemene zorgplicht;
- enkele verbodsbepalingen.

Algemene zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de ‘algemene zorgplicht’ (artikel 2). Deze zorgplicht bestaat uit bewust omgaan met soorten en een onderzoeksplicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van de Flora- en faunawet (artikelen 8 tot en met 12)¹ is het verboden planten behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te beschadigen. Beschermde inheemse dieren mogen niet worden gedood, verstoord, verwond, gevangen en bemachtigd.

Op 23 februari 2005 is het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet in werking getreden. De beschermde flora en fauna is onderverdeeld in drie tabellen overeenkomstig de brochure “Buiten aan het werk” van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (nu Economische Zaken of EZ). “Tabel 1” soorten zijn vrijgesteld bij ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. “Tabel 2” soorten zijn niet zondermeer vrijgesteld en voor “tabel 3” soorten zoals de rugstreeppad, is een uitgebreide toets nodig als overtreding van artikel 8 tot en met 12 niet kan worden voorkomen.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet in de tabellen opgenomen. Alle broedvogels in Nederland zijn beschermd. De nesten en de directe omgeving zijn tijdens het broedseizoen beschermd. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond, dus ook buiten het broedseizoen, beschermd.

-
- ¹Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
 - Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
 - Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
 - Artikel 11. Het is verboden nesten, hollen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
 - Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.2 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Hierin zijn de reeds bestaande Staatsnatuurmonumenten (Beschermdenatuurmonumenten) ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot aantasting van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

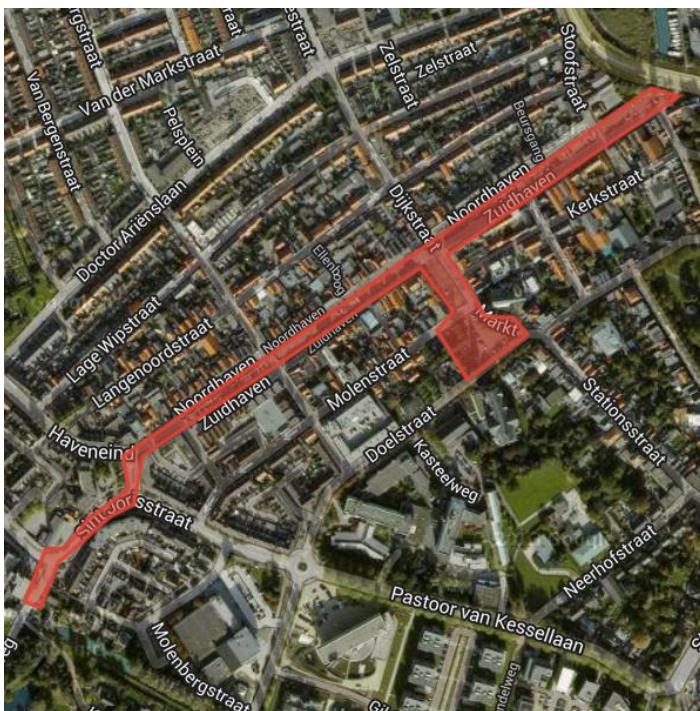
3 HET PLANGEBIED

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Zevenbergen (in de gemeente Moerdijk) en omvat een openbare weg met parkeervoorzieningen en een markt met bomen, zie afbeelding 2.

Binnen het plangebied zijn de volgende elementen aanwezig:

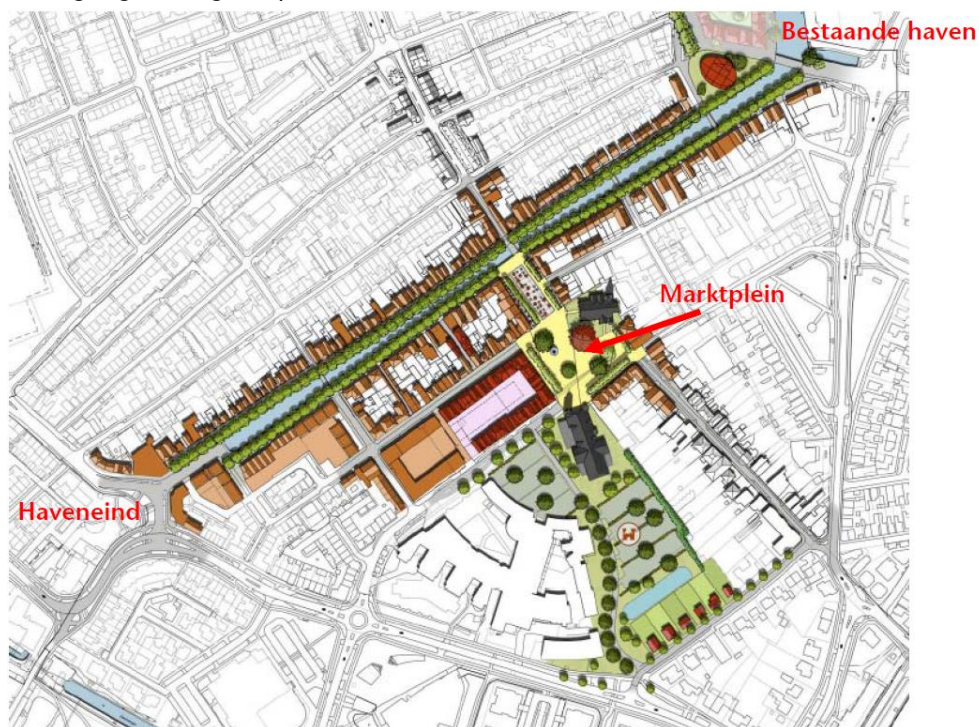
- Verhardingen, bestaande uit klinkers, kasseien, asfalt en trottoirtegels;
- Straten en plein met omringende bebouwing, bestaande uit woonhuizen, winkels, horecagelegenheden, kantoren en een kerk. Binnen de grenzen van het plangebied is één mogelijk te slopen horecagelegenheden aanwezig;
- Plein / markt met een kerk buiten het plangebied;
- Relatief jonge bomen (ter hoogte van de haven) en lokaal forsere oudere bomen op de markt, allen goed onderhouden, zonder holten, scheuren of loszittende schors;
- Haventje met plezierjachten ten noorden van het plangebied;
- Lokaal enkele perkjes met sierheesters.

Afbeelding 2: Luchtfoto plangebied (bron: Google Maps) en foto's huidige situatie plangebied

3.2 Toekomstig situatie

Men is voornemens om het centrum van Zevenbergen een kwaliteitsimpuls te geven. De in het verleden gedempte haven wordt weer van water voorzien en er ontstaat een mogelijkheid voor terrassen en horeca. Langs het water wordt de levendigheid van centrum vergroot. Daarnaast wordt de Markt geherstructureerd. Er zal een aantal bomen worden gekapt en tevens wordt één horecagelegenheid gesloopt.

Afbeelding 3: toekomstige situatie centrum Zevenbergen (masterplan centrum Zevenbergen)

4 ONDERZOEKSRESULTATEN EN EFFECTEN

4.1 Onderzoeksmethode

Bij het opstellen van de quickscan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande archiefgegevens zoals de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997), de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl) en www.waarneming.nl. In de bijlage zijn de geraadpleegde bronnen weergegeven. Op basis van deze archiefgegevens is een indicatie verkregen van de mogelijk voorkomende beschermde soorten in de omgeving van het plangebied.

De aanwezigheid van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten is door middel van een eenmalig veldbezoek op locatie onderzocht. Op 17 maart 2014 heeft een ecooloog het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de ecologische kwaliteit ter plaatse en de geschiktheid ervan voor de mogelijk voorkomende beschermde soorten te beoordelen. Het eenmalige veldbezoek heeft niet de status van een volledige veldinventarisatie.

Onderhavige activiteit valt volgens de Flora- en faunawet in de categorie ruimtelijke ontwikkeling/ ingrepen. Om die reden wordt in dit hoofdstuk een beoordeling gemaakt van soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit tabel 1 geldt namelijk een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Flora

In de nabijheid van het plangebied zijn volgens het archiefonderzoek diverse strikter beschermde vaatplanten waargenomen. Dit betreft allen soorten van standplaatsen die in het plangebied ontbreken. Gele helmbloem, een soort van muren en verhardingen, komt in de omgeving voor. De verhardingen in het plangebied, inclusief lage muurtjes, zijn niet geschikt voor de gele helmbloem. Deze soort heeft een voorkeur voor oudere objecten / structuren.

Op grond van de bestudeerde archiefgegevens en aanwezige ecotopen worden in het plangebied (dan ook) geen beschermde ontheffingsplichtige plantensoorten verwacht. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beschermde soorten aangetroffen.

4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Muizen, Marterachtigen

Blijkens het archiefonderzoek zijn in de nabijheid (binnen 5 km) van het plangebied geen strikter beschermde muizen of marterachtigen waargenomen. Op grotere afstand is de Noordse woelmuis en boommarter aangetroffen. Binnen het plangebied ontbreekt geschikte biotoop voor beide soorten geheel. Voor beide soortgroepen (ook andere soorten) heeft het plangebied niets te bieden. De aanwezigheid van strikter beschermde muizen of marterachtigen kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Eekhoorn

Sporen en nesten van eekhoorn zijn niet aangetroffen. Eekhoorn komt niet voor in het plangebied.

Effectenbeoordeling

Vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht in het plangebied. Bij de uitvoering van het plan zal geen sprake zijn van negatieve effecten op leefgebieden van ontheffingsplichtige grondgebonden zoogdieren. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het plangebied de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en meervleermuis voor. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen in gebouwen en in bomen. Binnen de directe invloedssfeer van het plangebied ontbreken geschikte elementen voor deze soorten. De kerk kan diverse soorten huisvesten. Herstructurering van de markt zelf heeft op voorhand geen invloed op eventueel aanwezige dieren in de kerk.

Effectenbeoordeling

Binnen de grenzen van het plangebied ontbreken geschikte elementen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Aanwezige bomen, en eventueel te kappen bomen waren allen gaaf en goed onderhouden. Holten of andere voor vleermuizen toegankelijke delen zijn niet aangetroffen. Een horecagelegenheid binnen de grenzen van het plangebied bleek ontoegankelijk voor vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen of in de te slopen horecagelegenheid kan worden uitgesloten.

In de directe omgeving is een groot aantal gebouwen aanwezig, die zeer geschikt zijn voor vleermuizen. Bij de toepassing van aangepaste straatverlichting kunnen eventueel aanwezige dieren (vaste rust- of verblijfplaatsen) in de aangrenzende bebouwing worden verstoord. Als foerageergebied heeft het plangebied en de directe omgeving vermoedelijk slechts een matige functie. Het oppervlak van geschikte elementen in het plangebied is daarnaast dermate gering,

dat op voorhand geen sprake kan zijn van essentieel foerageergebied. Effecten op vleermuizen zijn, mits verlichting beperkt wordt tot terrassen zelf, niet aan de orde.

Effecten op vleermuizen kunnen door de aard van het plangebied en van de ingrepen in principe worden uitgesloten. Met openbare verlichting dient met rekening te houden met eventueel aanwezige dieren in nabijgelegen panden. Door effectief regels op te nemen in het bestemmingsplan inzake openbare verlichting, zijn eventuele effecten op voorhand te voorkomen. Een ontheffing is in dat geval niet aan de orde.

4.2.4 Broedvogels

Op basis van het archiefonderzoek en het veldonderzoek worden in het plangebied en de nabije omgeving diverse soorten broedvogels verwacht. In de te kappen bomen worden algemene broedvogels verwacht als merel, Turkse Tortel, houtduif, zanglijster, winterkoning en roodborst. Dit betreft plekken voor zéér algemene en flexibele soorten. Nesten zijn in dit geval alleen beschermd als deze in het broedseizoen worden gebruikt.

Effectenbeoordeling

Door bomen / heesters voorafgaande aan de werkzaamheden buiten het broedseizoen te verwijderen wordt eenvoudig voorkomen dat nesten worden verstoord tijdens de werkzaamheden. De werkzaamheden zelf kunnen, indien wordt gewerkt in het broedseizoen, invloed hebben op broedende vogels in de nabijheid van de werkzaamheden. Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd als vastgesteld is dat geen in gebruik zijnde nesten in de nabijheid van de werkzaamheden aanwezig zijn.

De gebouwen aan de randen van het plangebied zijn (zeer) geschikt voor soorten als gierzwaluw en de huismus, beiden soorten waarvan nesten jaarrond beschermd zijn. Bij werkzaamheden nabij gevels die uitgevoerd worden in het broedseizoen, dient men te voorkomen dat aanwezige nesten tijdelijk worden verstoord. Werken buiten de broedperiode (maart t/m half juli / augustus) voorkomt de kans op verstoring van eventueel aanwezige nesten. Nesten van jaarrond beschermde vogels als uilen of roofvogels worden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet verwacht. Sporen zoals nesten en/of braakballen werden niet aangetroffen.

Indien de werkzaamheden zijn gepland in de periode maart t/m augustus, wordt geadviseerd de werkzaamheden uit te voeren onder ecologische begeleiding. Voorafgaande aan de ingrepen dient een ecooloog de aanwezigheid van nesten vast te stellen. Zones met nesten worden op kaart ingetekend. Ter plekke van een nest wordt in samenspraak met de ecooloog bepaald welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Door de werkzaamheden in dit geval te faseren of aan te passen, worden géén verbodsbepalingen overtreden.

4.2.5 Amfibieën en vissen

Op basis van het archiefonderzoek en het veldonderzoek / de aanwezige biotopen kan de aanwezigheid van vissen en amfibieën binnen de plangrenzen op voorhand worden uitgesloten. Bij werkzaamheden aan het water (buiten de plangrenzen), dient men rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van bittervoorn en grote modderkruiper.

Bij de aansluiting van de nieuwe haven op bestaand water (buiten de plangrenzen) dient men rekening te houden met de bittervoorn en grote modderkruiper. Daar het maken van de verbinding slechts een oever / of damwand betreft en het zones van zeer beperkte omvat, zijn op voorhand geen negatieve effecten op beide soorten te verwachten.

4.2.6 Reptielen

Op basis van het archiefonderzoek en het veldonderzoek / de aanwezige biotopen kan de aanwezigheid reptielen op voorhand worden uitgesloten. De plannen leiden niet tot negatieve effecten op strikt beschermde reptielen. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2.7 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Op basis van het archiefonderzoek en het veldonderzoek / de aanwezige biotopen kan de aanwezigheid reptielen op voorhand worden uitgesloten. In het plangebied ontbreken geschikte watervoerende elementen en ruigere struweelzones. De plannen leiden niet tot negatieve effecten op strikt beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.3 Beschermde gebieden

4.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

Beschermde gebieden in het kader van Natura 2000 en / of de Natuurbeschermingswet 1998. Zijn allen op een afstand van 6 km of meer van het plangebied gelegen. Beschermde gebieden die het dichtst bij het plangebied zijn gelegen, omvatten het Hollands Diep zelf en delen daarvan die zijn aangewezen als Natura 2000 -gebied. Gezien de grote afstand, het feit dat de gebieden gelegen zijn aan een zeer druk vaarwater, en de aard van de ingrepen, zijn op voorhand geen negatieve effecten te verwachten. Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is dan ook niet nodig.

4.3.2 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur dat het dichtste bij ligt omvat delen ruim (> 1,5 km) buiten de bebouwde kom van Zevenbergen, ondermeer nabij de Mark. Er is geen sprake van fysieke aantasting of externe werking dat invloed kan hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Een 'nee-tenzij' toets is niet nodig.

5 CONCLUSIE

In Zevenbergen (gemeente Moerdijk) is men voornemens om het centrum een kwaliteitsimpuls te geven. De in het verleden gedempte haven wordt weer van water voorzien en er ontstaat een mogelijkheid voor terrassen en horeca. Langs het water wordt de levendigheid van centrum vergroot. Daarnaast wordt de Markt geherstructureerd. In de quickscan is onderzocht of met deze activiteiten leefgebieden van beschermde soorten (Flora- en faunawet) of natuurwaarden in beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur) worden aangetast.

5.1 Beschermde soorten

Het merendeel van de soorten die in het plangebied kunnen voorkomen, zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Het gaat hier om soorten zoals de bruine kikker, gewone pad, egel, (spits)muizen, konijn en mol. Voor deze soorten geldt dat als het plan leidt tot aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen en leefgebieden er geen ontheffing noodzakelijk is. Aantasting van verblijfplaatsen en leefgebieden van deze soorten is mogelijk op basis van een vrijstelling, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Wel is het noodzakelijk dat men rekening houdt met de zorgplicht; dit betekent onder andere zo veel mogelijk werken buiten het kwetsbare seizoen en gefaseerd werken zodat dieren de kans krijgen te vluchten.

Een aantal van de soorten die in de omgeving voorkomen is strikter beschermd (tabel 2 en 3). Voor deze soorten geldt dat als de activiteit leidt tot aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen er in de meeste gevallen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. De te slopen bebouwing en de te kappen bomen zijn niet geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen of in gebruik door jaarrond beschermde vogelsoorten. Bij de ingrepen is de kans op de verstoring van vleermuizen en overige strikt beschermde soorten daarom niet aan de orde. Echter, men bij de herinrichting en het nieuwe gebruik de verlichting af te stemmen op eventueel aanwezige vleermuizen in de aangrenzende bebouwing. Dit geldt voor de toepassing van openbare verlichting en tijdelijke verlichting bij terrassen.

Er bestaat de kans dat algemene vogels, huismus en gierzwaluw in de nabijheid van werkvakken broeden. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van vogels. Alle vogels zijn tijdens het broeden beschermd waardoor werkzaamheden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet. Voor de te verwachten soorten betreft dit de periode maart t/m augustus. Werkzaamheden binnen deze periode zijn mogelijk indien zeker is dat géén in gebruik zijnde nesten worden verstoord. Geadviseerd wordt dan ook de werkzaamheden waar mogelijk uit te voeren buiten de periode maart t/m augustus. Werkzaamheden binnen deze periode worden bij voorkeur uitgevoerd onder ecologische begeleiding

5.2 Beschermde gebieden

In het kader van gebiedsbescherming is gekeken of de toekomstige ontwikkelingen leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurgebieden. Er is gekeken naar de effecten op gebieden beschermd middels de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Gezien de grote afstand tot gebieden beschermd in het kader van de NB-wet (> 6km), het feit dat de gebieden gelegen zijn aan een zeer druk vaarwater, en de aard van de ingrepen, zijn op voorhand geen negatieve effecten te verwachten. Met de plannen worden geen significante negatieve effecten verwacht op instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen natuurwaarden.

De Ecologische Hoofdstructuur dat het dichtste bij het plangebied ligt omvat delen ruim (> 1,5 km) buiten de bebouwde kom van Zevenbergen, ondermeer nabij de Mark. Er is geen sprake van fysieke aantasting of externe werking dat invloed kan hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en een 'nee-tenzij' toets in het kader van de EHS is niet nodig.

5.3 Aanbevelingen

Naast de conclusies die voortkomen uit deze quickscan zijn ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen. Deze worden hieronder verwoord:

- De nieuwbouw kan geschikt gemaakt worden voor vleermuizen door openingen en ruimte in de spouwmuur te creëren, kasten in te metselen of ruimte achter gevelbetimmering te laten;
- Geadviseerd wordt om inheemse planten en struiken aan te planten, denk daarbij aan Gelderse roos, kornoelje en kardinaalsmuts;
- De oevers van de bestaande watergang kunnen natuurvriendelijk worden aangelegd door de oevers te creëren in een verhouding 1:3. Dit heeft positieve effecten op planten, insecten en amfibieën.

BRONNENLIJST

Literatuurlijst

NDFF, 2013, soortendata quickscanhulp.nl (17-03-2014 14:16:19).

Websites

www.quickscanhulp.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/elenil

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.telmee.nl

www.vlinderstichting.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.google.nl

www.synbiosis.alterra.nl

- Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen (2011). “Soortenstandaard rugstreepad”
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2005). “Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!”
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2009). “Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen